

Hand LETTERING

→ & DOODLES
&

Letters
tekenen,
schilderen &
kleuren

Marieke Blokland

Hand
LETTERING
→ *&* **DOODLES**

*Letters
tekenen,
schilderen &
kleuren*

Marieke Blokland

KOSMOS
Utrecht/Antwerpen

PITT artist pen

DEEP SCARLET RED 219***

Künstlerfärbchen - wasserfest - höchste Lichtbeständigkeit
Indian ink - waterproof - maximum lightfastness
Encre de Chine - imperméable - excellente résistance à la lumière

STABILO Pen 68

GELLY ROLL SAKURA / JAPAN

GRAPH 600 Pointe Diamant 0.5

Contour 7100

Voor Mathilde en Silvester, mijn creatieve dochter en zoon.

En ook voor Linde en Evi, mijn creatieve nichtjes.

KOSMOS

www.kosmosuitgevers.nl

Vormgeving omslag: Bloknote, Marieke Blokland i.s.m. Villa Grafica

Vormgeving binnenwerk: Villa Grafica

Redactie: Inaksie, Ingrid Buthod

Fotografie en illustraties: Bloknote, Marieke Blokland

© 2015-2017 voor de Nederlandse taal: Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

ISBN 978 90 4391 975 3

ISBN e-book: 978 90 4391 976 0

NUR 476

Dit boek is een herziening van de titel Doodles & letters, ISBN 978 90 4391 832 9

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

INHOUD

Woord vooraf 'Hoi en Hallo'

1 Over Handlettering & Doodles p. 10

- 1.1 Wat zijn doodles?
- 1.2 Wat is lettering?

2 Teken- en schildermaterialen p. 15

- 2.1 Vulpotlood
- 2.2 Gum
- 2.3 Fineliner
- 2.4 Papier
- 2.5 Nog meer papier
- 2.6 Kleurpotloden
- 2.7 Aquarelpotloden
- 2.8 Balpennen
- 2.9 Gelpennen
- 2.10 Acrylmarkers
- 2.11 Viltstiften
- 2.12 Alcoholmarkers
- 2.13 Brushmarkers
- 2.14 Pastels/krijtjes
- 2.15 Aquarelverf
- 2.16 Gouache / plakkaatverf
- 2.17 Acrylverf
- 2.18 Pen en inkt
- 2.19 Verschillende pennen

3 Kies kleur p. 34

- 3.1 Kleurenleer
- 3.2 Kleurcombinaties
- 3.3 Neutrale tonen
- 3.4 Kleuren mengen

4 Handlettering p. 40

- 4.1 Zeven geheime lettertrucs
- 4.2 Je handschrift

- 4.3 Los of aan elkaar?
- 4.4 Over typografie
- 4.5 Basislijn & X-hoogte
- 4.6 Letters met krullen
- 4.7 Alles Doorelkaar
- 4.8 Schreven en schreeflozen
- 4.9 Modern Calligraphy
- 4.10 Pennenstreken
- 4.11 Brushlettering: platte kwast
- 4.12 Brushlettering: rond penseeltje
- 4.13 Faux Calligraphy
- 4.14 Outlines
- 4.15 Schaduw en 3D
- 4.16 Circusletters

5 Doodles tekenen p. 73

- 5.1 Tien geheime doodle-trucs
- 5.2 Krullen
- 5.3 Randen
- 5.4 Patronen
- 5.5 Geometrische vormen
- 5.6 Bloemen, bloemen en nog eens bloemen
- 5.7 Takjes, blaadjes en besjes
- 5.8 Zoetigheid
- 5.9 Vogels
- 5.10 Uiltjes
- 5.11 Huisje, boompje, beestje
- 5.12 Poppetjes
- 5.13 Met vlag en wimpel

6 Quotes versieren p. 98

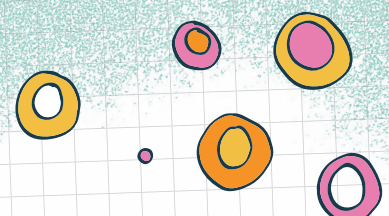
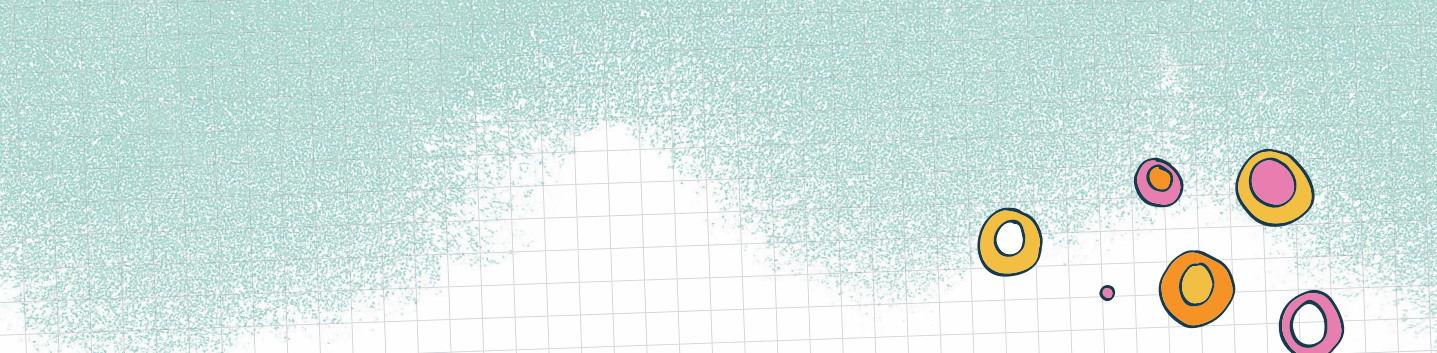
- 6.1 Vlakverdeling
- 6.2 Letters combineren
- 6.3 Letters met doodles combineren
- 6.4 Quotes in aquarel
- 6.5 Quotes op Chalkboard

HOI EN HALLO

Grijp je pennen, pak een stapel papier en ga aan de slag met Handlettering & doodles! Dit boek is een must have handboek voor iedere creatieveling, die houdt van vrolijke illustraties en decoratieve letters.

Mensen doen soms een beetje lacherig over creatieve hobby's. Je moet beschikken over een waanzinnig artistiek talent om serieus genomen te worden als creatieveling. Heb je dat niet? Dan vrees ik dat je al snel wordt gerekend tot de groep 'knutselmutsen' van deze wereld.

Ik zie het anders. Mensen met creatieve hobby's zijn namelijk 'de leukste, kleurrijkste en tofste mensen op deze aardbol'. En wel hierom:

Creatieve mensen vervelen zich nóóit.

Creatieve mensen zijn blij als een kind met een nieuwe pen.

Creatieve mensen vermaken zich hun hele leven lang met dingen creëren.

Creatieve mensen eren het kleine.

Creatieve mensen zijn attent en gul: ze geven graag een handgemaakt cadeautje.

Creatieve mensen kunnen van niets iets maken.

Nou, ja, kortom: creatieve mensen zijn gewoon supercool.

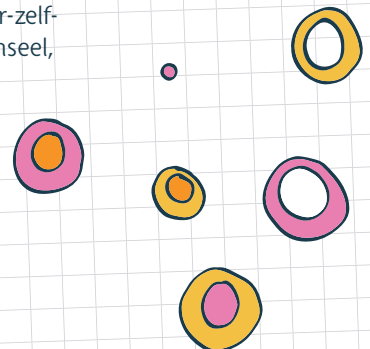
Creatieve mensen
zijn gewoon
supercool.

Tijdens mijn workshops (in tekenen, schilderen, mixed media, art journalen, doodles en lettering) ontmoet ik veel gepassioneerde, creatieve vrouwen. Ik ontdekte dat veel van deze creatieve dames onzeker zijn over hun eigen creaties. Zelfs al zijn ze al jaren creatief bezig. Ze zijn bang om iets 'fout' te doen. Bang om er een zootje van te maken.

Met dit boek hoop ik iedereen die graag zelf wil tekenen en letteren over een denkbeeldige drempel te trekken. En zelfvertrouwen te geven. Zélf je eigen illustraties maken is namelijk niet moeilijk. Ik trek in dit boek de grote ik-teken-alles-lekker-zelf-trukendoos open. En ik laat je zien hoe jij met pennen, potloden, markers, penseel, inkt en verf de meest waanzinnige dingen kunt ontwerpen.

Ik wens je heel veel handlettering en doodle plezier!

Marieke Blokland

2 TEKEN- EN SCHILDERMATERIALEN (EN HOE JE ZE GEBRUIKT)

BASISBENODIGDHEDEN (TE VINDEN OP ELKE STRAATHOEK)

De meeste werkstukken in dit boek zijn te maken met basismaterialen die je op 'elke straathoek' kunt vinden, bij winkelketens als Bruna, Hema of Pipoos.

- Potlood
- Zwarte fineliner
- Gum
- Papier
- Lineaal
- Iets om mee te kleuren (kleurpotloden of viltstiften)

2.1 (VUL)POTLOOD (HB)

Een potlood is gemaakt van grafiet. Uiteraard heb je het gewone huis-, tuin- en keukenpotlood, gemaakt van hout met daarin een grafietstift. Voor tekenen en schetsen geef ik zelf de voorkeur aan de fijne lijnen van een vulpotlood. (Bij een gewoon potlood slijp je je suf.)

2.2 GUM

Val niet voor de charmes van mooie gekleurde gummetjes, tenzij je ze voor de show op je bureau wilt leggen. Een doodgewone witte, zachte gum werkt écht het beste.

2.3 EEN FINELINER

Bruna en Hema verkopen goede, goedkope fineliners die uitstekend zijn om mee te handletteren en tekenen. Wil je tekeningen maken die jarenlang mooi blijven, dan heb je een fineliner nodig met 'archival ink'. Of in Jip-en-Janneketaal: inkt die heel lang houdbaar is. Sakura Pigma Micron, Copic Multiliners en Faber Castell Pitt artist pens zijn perfecte pennen met archival ink.

Fineliners zijn verkrijgbaar in verschillende kleuren, maar ook in verschillende punt-dikten. Punt-dikten tussen de 0,4 en 0,6 mm zijn het meest standaard. Maar probeer zeker ook eens dunnere en dikkere punten uit.

Opdracht:

Wissel verschillende punt-dikten met elkaar af.

2.4 PAPIER

Een stapeltje goedkoop, wit 80 g/cm² printpapier is prima om lekker te oefenen en te schetsen. Voor een paar euro koop je een pak van 500 vel. Daar kun je voorlopig wel mee vooruit! Wil je professioneler papier gebruiken, maar toch niet te veel geld kwijt zijn? Koop dan een standaard schetsboek met wit 160 g/m² tekenpapier.

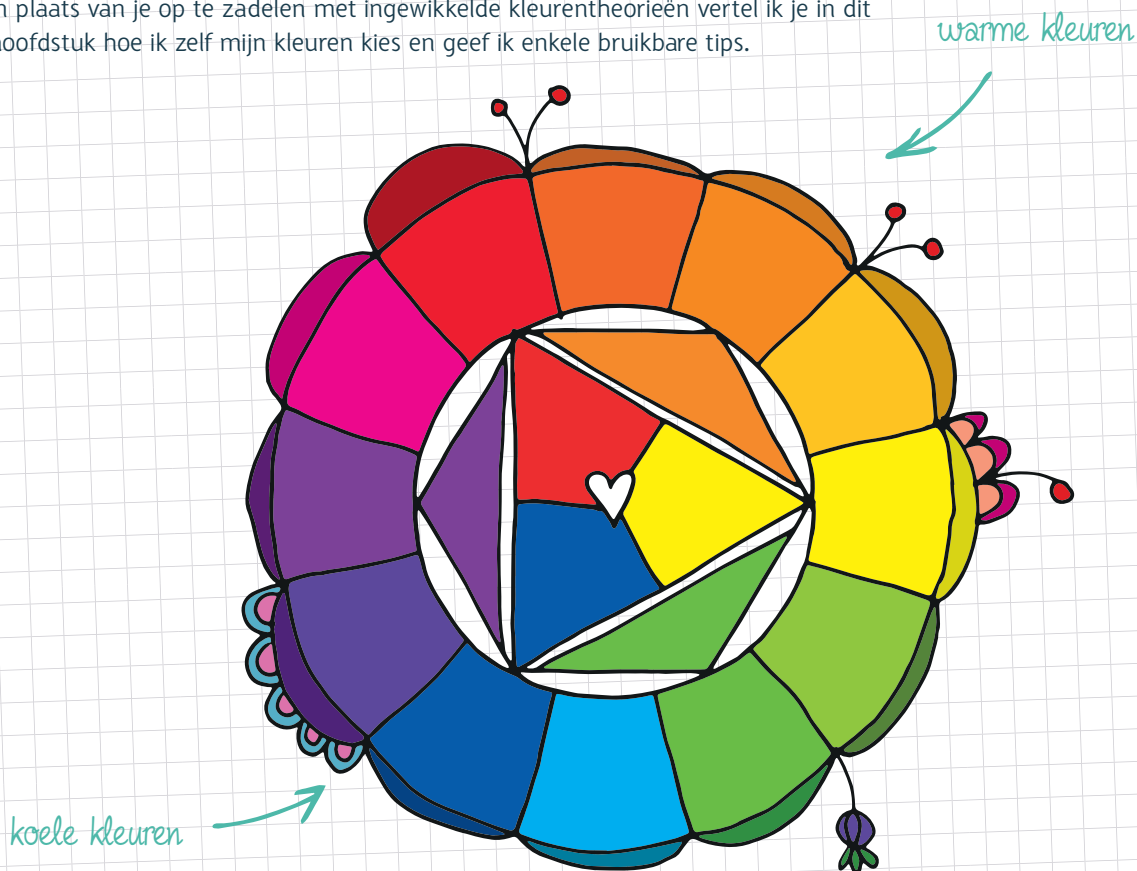
3 KIES KLEUR

3.1 KLEURENLEER

Veel teken- en schilderboeken hebben een paragraaf over de kleurenleer en leren je over het kleurenwiel. Je hebt dat vast weleens gezien. Het is goed te weten wat koele kleuren zijn en wat warme. En het is tevens goed te weten wat complementaire ('tegenovergestelde') kleuren zijn, zoals blauw en oranje. Maar als ik zo'n kleurenwiel zie, denk ik altijd: en de duizenden andere kleuren dan? Er bestaan zó onwaarschijnlijk veel kleuren!

Ik heb al een aantal keer gehoord dat mensen geleerd hadden dat ze bepaalde kleuren niet met elkaar mochten mengen, omdat dit een 'onkleur' zou geven. Zoals groen met paars. Ja, het klopt dat dit een bruinige kleur geeft. Maar als je een tekening inkleurt met okergeel, donkerpaars en verschillende mengsels en gradaties van deze twee kleuren, verzeker ik je dat je een verbluffend resultaat krijgt!

In plaats van je op te zadelen met ingewikkelde kleurentheorieën vertel ik je in dit hoofdstuk hoe ik zelf mijn kleuren kies en geef ik enkele bruikbare tips.

Mijn ideeën over kleuren kiezen

Niet iedereen heeft gevoel voor het combineren van kleuren. Je weet welke kleuren je mooi vindt. Maar welke kleuren kies je als je doodles tekent en inkleurt? Hier zijn een paar handige tips en opdrachten op een rij.

Niet doen!

Met een doos potloden of stiften naast je, telkens per in te kleuren vlak kiezen welke kleur iets zou moeten hebben. Je kiest dan voorspelbare kleuren. En bovendien ben je geneigd om alle kleuren te gaan gebruiken.

Wél doen!

Van tevoren je kleurenpalet bepalen. Kies een beperkt aantal kleuren uit de doos potloden, stiften of verf, en schuif de rest opzij. Probeer je tijdens het kleuren écht aan je kleurkeuze te houden.

Ik beperk mijzelf meestal tot zo'n 3 tot 6 kleuren, waaronder vrijwel altijd ook wit, zwart en/of een neutrale kleur als warm grijs, taupe, steengrijs, etc.

Met deze opdracht wil ik bewijzen dat je alle kleuren met elkaar kan en mag combineren. Geen combinatie is te gek zolang je je kleurenpalet maar consequent door blijft voeren.

TIP

Inspiratie voor kleurencombinaties vind je overal om je heen. In de natuur of in tijdschriften bijvoorbeeld. Vind je het moeilijk zelf mooie kleurencombinaties te verzinnen? Zoek dan online op 'color inspiration'.

Opdracht:

Verzin drie verschillende combinaties van 5 kleuren, waarvan 1 kleur telkens hetzelfde is, namelijk jouw lievelingskleur. In dit voorbeeld koos ik bubblegum roze. (NB Deze opdracht werkt het beste als je flink wat verschillende kleuren tot je beschikking hebt. Heb je dat niet? Meng dan zelf kleuren met bijvoorbeeld verf.)

3.2 KLEURCOMBINATIES

KLEURCOMBINATIE 1

Jouw favoriete kleur + een totaal andere kleur + een kleur uit dezelfde kleurfamilie, die er een beetje op lijkt + een verrassende 'out of the box' keuze + een neutrale toon (grijzen, bruinen of valse pastels)

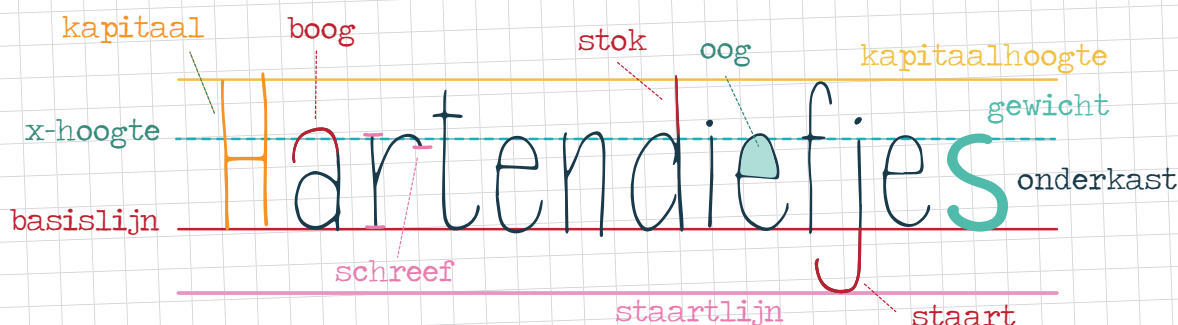
Voorbeeld:
bubblegum roze +
turquoise + rozerood
+ warm grijs

Aa Bb Cc Dd Ee
Ff Gg Hh Ii Jj Kk
Ll Mm Nn Oo Pp
Qq Rr Ss Tt Uu
Vv Ww Xx Yy Zz

4.4 OVER TYPOGRAFIE

Het is niet nodig je heel erg te verdiepen in typografische termen om beter te worden in lettering. Maar, net als bijvoorbeeld bij koken, is het handig om een aantal basistermen te kennen. Als je een kookboek leest, is het handig het verschil te weten tussen koken of braden. In deze paragraaf wil ik je bekend maken met een aantal basistermen uit de typografie.

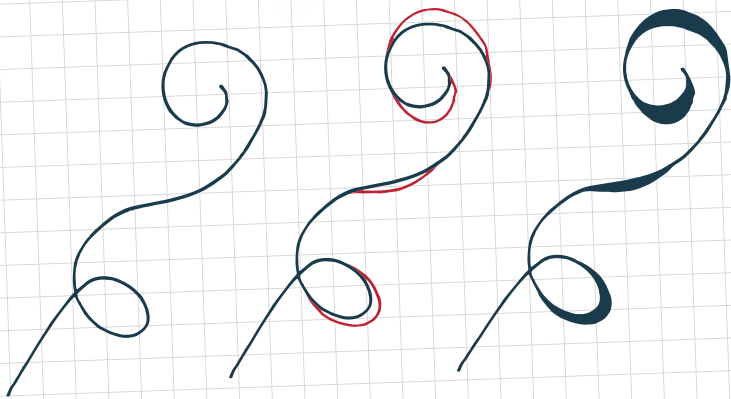
Gun jezelf de tijd

Tijdens de workshops lettering die ik geef, laat ik mensen gerust twee uurtjes met onderstaande opdrachten aan de slag gaan. We beginnen dan met het bestuderen van het eigen, normale handschrift. Ik wandel daar als een soort vrolijke schooljuf doorheen en geef stap voor stap tips over hoe je je eigen handschrift verbetert en omvormt tot leuke lettertypes.

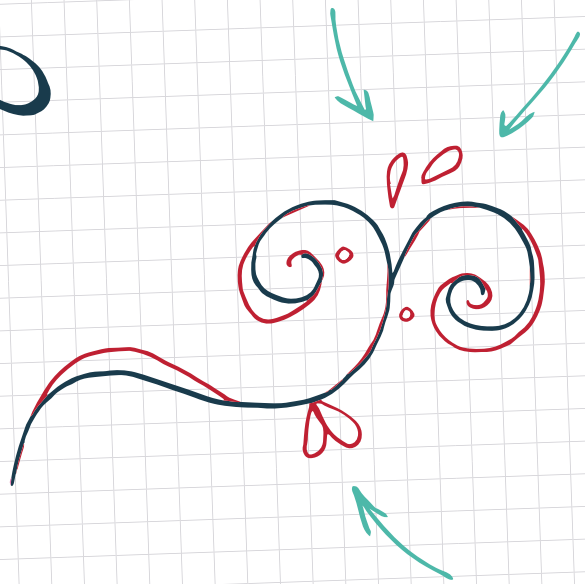
Mijn cursisten zijn vrijwel altijd verrukt over het resultaat en hoe makkelijk het eigenlijk is. 'Thuis neem ik hier gewoon de tijd niet voor', zeggen ze dan. Dus hoe ga ik jou, lezer van dit boek, aan het werk krijgen? Je zit op het moment dat je dit leest misschien op de bank, aan een keukentafel of je ligt in je pyjama op bed. Het is gemakkelijk om lekker door te blijven lezen en niet de opdrachten te doen die ik je hier geef.

Kookwekker

Ik vraag je dus beleefd om nú uit je luie stoel / bank / bed te komen en het volgende te pakken: een potlood, een fineliner, een liniaal, een stapel papier én een kookwekker. Zet de kookwekker telkens op 15 of 30 minuten (afhankelijk van hoeveel tijd je hebt). Gun jezelf vervolgens die tijd om de opdrachten daadwerkelijk te doen. Oefening baart kunst. Veel oefenen is de enige manier om beter te worden in lettering. Vanaf nu decoreer je zelfs je wekelijkse boodschappenlijst!

Denk aan de bolletjes,
blaadjes en stipjes!

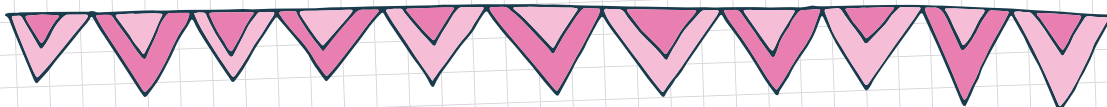

Maak lijnen dikker
in de bochten.

5.3 RANDEN

Voeg vrolijke randen toe aan een cadeaulabel, kaartje, art journal of scrap.

It's
weird
not to
be weird
- John Lennon

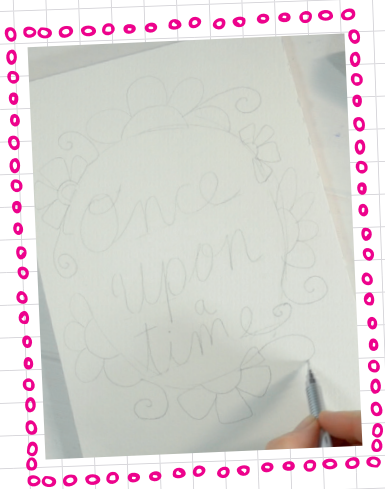

6.4 QUOTES IN AQUAREL

Aquarelverf is een van mijn favoriete kunstenaarsmaterialen voor het kleuren van illustraties. Ik houd van de spontane waterige vlekken die ontstaan waarmee je vervolgens weer de prachtigste 'doodles' kunt maken. Op deze pagina's wil ik je laten zien dat wanneer je dezelfde tekentechnieken toepast als die je in dit boek hebt geleerd, je deze met aquarelverf en nog een niveautje hoger kunt tillen en zo verbluffende illustraties kan maken.

Benodigheden:

- Aquarelpenselen in de maten nr. 0, nr. 4 en nr. 8
- Goede waterverf
- Aquarelpapier
- Potlood en gum
- Acrylmarkers en kleurpotloden voor de details

Het is helemaal niet moeilijk! Ik loods je er stap voor stap doorheen.

Zet een quote op papier met potlood zoals je in dit boek met geleerd. Versier deze met doodle-bloemen, blaadjes en krullen. Kleur de bloemen in met veel water en weinig verf. Dit geeft een mooie lichte ondergrond. Vlekken maken is niet erg, juist leuk! Laat alles goed drogen.

Breng nu een tweede laag verf aan, maar gebruik dit keer iets minder water en wat meer verf. Dit geeft diepere kleuren. Het is juist deze 'gelaagdheid' die de illustratie iets extra's geeft.

Voor de tekst gebruik je de brushletteringstechniek zoals omschreven in 4.10 Brushlettering: rond penseeltje.

Zodra de verf weer droog is teken je met je penseel doodles. Teken blaadjes, cirkels, krullen, steeltjes. Alles wat je leuk vindt.

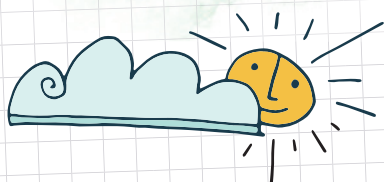
Laat alles wederom goed drogen. Breng kleine details aan. Denk aan de 'doodle-basingrediëntje'! Teken met markers of kleurpotloden stipjes, streepjes of krullen.

Nog meer inspiratie voor letters met aquarelverf

Teken outline-letters zoals omschreven in 4.12 outlines. Kleur deze in met verschillende kleuren aquarelverf. Denk aan de les van het kleuren mengen! Probeer je te beperken tot 3 tot 5 kleuren, dan zit je altijd goed.

Hand LETTERING & DOODLES

Handlettering in KLEUR!

Maak je eigen handlettering (met vele leuke doodles!) met heel veel verschillende teken-, kleur- en schildermaterialen. Begin met de basis: hoe bouw je lettersoorten op? Daarna begint het écht creatieve gedeelte: teken en schilder letters om een kleurrijke handlettering te maken voor posters, kaarten, labels & nog veel meer! In *Handlettering & doodles* vind je alles over diverse materialen: van fineliners, aquarelpotloden, (brush)markers, ecoline tot acrylverf. Wat zijn de mogelijkheden? Hoe kun je de materialen mixen? De vele foto's met leuke quotes zorgen voor heel veel inspiratie om zelf aan de slag te gaan. Wil je nog een stapje verder? Versier je letters dan met doodles! In dit boek vind je stap-voor-stap-tekeningetjes, ofwel doodles, om je handlettering nog mooier te maken.

ISBN 978-90-4301-975-3

9 789043 919753

www.kosmosuitgevers.nl

KOSMOS

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen
NUR 476

